

Kirjalike tööde keelekasutuse analüüs

Pille Eslon

23.11.2018

Kava

- Teise iseseisva töö keeleanalüüs koos soovitustega
- Kordamine: kirjaliku ja suulise esitluse struktuur (vt loeng 1 ja loeng 2)
- Referaadi ettevalmistamiseks kasutatud allika lühitutvustus vastavalt loengus 1 ja 2 ette antud struktuurile
  - Suuline etteaste, aega 5 minutit

Keeleanalüüs

1. Sõnavara

- 1) Paronüümia: häälduslikult lähedastel sõnadel on erinevad kasutuskontekstid ja tähendus

Näited:

ühtne (*üks ja sama, terviklik*) ~

ühtlane (*ühesugune*)

toimus (*leidis aset*) ~

toimis (*tegutses, talitas, oli tegev; mõjus*)

määrama (*nimetama, kindlaks tegema*) ~

määratlema (*defineerima, piiritlema*)

tutvustamine (*tuttavaks tegemine, avalikustamine -
protsess*) ~

tutvustus (*valmis kirjeldus, kas trükisena või suulises
vormis*)

säilitamine (*alalhoidmine, talletamine*) ~

säilimine (*säilivus*)

esinemine (*etteaste; eksisteerimine; ilmnenemine ehk
esinemus*) ~

esitamine (*ettekanne*)

2) Sõna tähendus

Näited:

ehitus (*ehitustegevus*) ~ **ülesehitus** (*struktuur*)

ehitis (*valmis hoone*)

individuaal (*individuaalelamu van, eramu*)~

indiviid (*üksikisik*)

kõrgkultuur (*vaimukultuur ehk vaimne kultuur; tippkultuur*)

töö **positiivsed ja negatiivsed küljed** ehk
plussid ja miinused; *kõnek* ka töö head ja vead
side, sideme, sidet (*ühendus*) peame sidet, perekondlikud
sidemed > **tagasiside**; *van* sidejaoskond; *med* põlveside
seos, seose, seost (*kokkukuuluvus, ühendus*), nt põhjuslik
seos; seoses sellega, et ...
oma (*omast käest võtta*), nt oma auto, omad asjad ~
enese, enda (*midagi ise tegema enda (enese) jaoks*), nt
peseb ennast/end, enda/enese meelest (= oma arust),
ennast täis, endast väljas, enesestki mõista jm

3) Sõnade omavaheline semantiline sobivus

Näiteks:

on tehtud lühike kirjeldus ~ **on koostatud**
lühikirjeldus

uuringu koostamise ajend ~ **ajend**

uuringu läbiviimiseks

esimeses osas **tegeldakse andmete töötlemisega**
~ **kirjeldatakse andmetöötamise tulemusi**

tekitades mainet ~ **maine tõuseb/langeb**, seda ei tekitata, püstitata ega tõstatata; **mainet kujundatakse**

eesmärkide seletamisel on kasutatud ... ~ **eesmärke sõnastatakse**

Seletatakse, kui tähtis on **pangale** usaldus ~ ...
kui tähtis on **panga jaoks** usaldus

2. Stiil

Näiteks:

*Autor **alustab juttu** – ei ole tegemist jutuvestjaga ega vestega*

*pankade enda **poolt** on tehtud – vältige! Kuid: Pangad on omalt poolt teinud kõik, et ...*

*Sissejuhatus algab **kohmakalt** – pole teadustöö hindamisel parim sõnavalik*

saab hea pildi ette – saab hea ettekujutuse millest?

lahendus antud punktide saavutamiseks – lahendus eesmärkide saavutamiseks

tekst tundub olevat aktuaalne – teadusteksti hinnang põhineb argumentidel, tunded ei ole argument

3. Grammatika

vaidleksin vastu toodud väitega – rektsioon: vastu vaidlema kellele? millele? (väitele)

autor jätkab doktoritöö eesmärkidest – rektsioon: jätkama millega? (eesmärkide põhjendamisega)

võivad valida teisi panke – mitmuse osastava käände moodustamine: teisi panku (pankasid)

pole ka antud hinnang materjali usaldusväärsest – pole antud mida? hinnangut (rektsioon, eitusega osasihitis osastavas käändes)

mille kohta? materjali usaldusväärse kohta (rektsioon + kaassõnafras)

4. Õigekiri

1) Kokku ja lahku kirjutamine

*olevat ülesehitatud (väljatoodud) korrektselt –
olevat korrektselt üles ehitatud (välja toodud)*

rahulolu-uuring – rahulolu uuring, kuid
rahuloluküsitlus

*muudab kogutöö raskesti arusaadavaks –
muudab kogu töö ...*

2) Võõrpäritolu sõnade õigekiri:

nt *proffessionaalset* – prof**ess**ionaalset abi

3) Kirjavahemärgid, nt

alistavate sidesõnade *et, kuna, sest, kuigi, ehkki, olgugi, nagu, otsekui, justkui* ette koma:
... , et panga klientide arv püsiks samal tasemel, sest vastasel juhul ...

des-vormi ette koma:

*... kordama teatud aja tagant, **uuendades** analüüsi sisu ja meetodeid, **kasutades** eeskujuna parimaid rahvusvaheliselt tunnustatud praktikaid*

*... on ebamugav ning eksitav, **jättes** tööst halva esmamulje*

4) Arvud 1-10, 100 ja 1000 kirjutatakse sõnade, mitte numbritega

5. Sõnajärg

antakse ülevaade pangandusanalüüsi erinevatest meetoditest – antakse ülevaade erinevatest pangandusanalüüsi meetoditest

autor räägib siin ka mõnedest teemadest detailselt – siinkohal räägib autor mõnedest teemadest üksikasjalikult

6. Loogiliste lõikude väljajätt

Näiteks:

... saab vajalikku informatsiooni <küsitlustest>, mida oleks tegelikult vaja perioodiliselt <kaasajastada ja korduvalt läbi viia> et pangad suudaksid muuta enda teenuseid vastavalt ja uurida uue tehnoloogia mõju <kellele-millele?>

7. Loogilised seosed osalausete vahel, loogilised seosed lausete vahel

Näiteks:

1) osalausete vahel – .... , *kellel on paremad suhted oma klientidega, kuid kui kaua nad suudavad seda hoida?* Uus mõte, uus lause!

2) lausete vahel – *Pangad pidid nüüd hakkama rohkem hoolt kandma oma klientide rahuolu eest, hoidma teenuseid kvaliteetsena ja usaldusväärseks, mis tõstab panga üldist mainet. Mille kõige läbi klient muutuks lojaalseks läbi aja.*

8. Lause mõte

Teadusliku töö meetodiks oli kvantitatiivne meetod. Enamus andmeid saadi uuringu käigus läbi viidud ankeetide tulemusel.

Lausestus: Ankeetide töötlemisel on kasutatud järgmisi kvantitatiivse analüüsi meetodeid: klasteranalüüsi, ...

KOMMENTAAR: kui andmed on saadud ankeetidest, siis küsitlus kuulub kvalitatiivsete meetodite alla. Tekib vastuolu 1. ja 2. lauses sisu vahel.

... seostada eri pangaklientide grupid erinevate pangandusanalüüsi meetoditega (missugusele grupile mida ja kui palju on vaja)

Küsimus: kuidas seostada eri pankade kliente erinevate pangandusanalüüsi meetoditega? Kas nonsens (mõttetus)?

KOMMENTAAR: meetodid ja vajadused pole omavahel seotud. Küsimus on erinevate analüüsimeetodite sobivusest erinevatel uurimiseesmärkidel.

Töö loogiline ülesehitus ei ole täielikult korrektne, kuid siiski on see arusaadav.

Küsimus 1: kuidas väidet mõista?

KOMMENTAAR: kui mõeldud *töö ülesehituse loogikat*, siis vaja argumenteerida, milles ebakorrektsus seisneb. Algas ei ühti loogiliselt hinnanguga.

Küsimus 2: kas on mõeldud, et töö struktuur ehk ülesehitus on selge, kuid ülesehituse loogika pole täiuslik?

Absurdse lausestuse näiteid

*Samuti ei ole välja toodud **esituskeelt**. Mida selle all silmas peetud?*

*Tuuakse välja ka see, et pank saab enda taotluste **efektiivsuse** ainult tagasisidest **vajaliku informatsiooni** ... Mis on lause mõte? Missugust täistähenduslikku sõna „see“ asendab?*

***Teksti peamõte on**, et kuidas pangad oma kliente säilitada saaksid. Mis on teksti peamõte?*

Autor leidiski, et tema enda poolt tehtud uurimus oleks vabalt kättesaadav ning standardiseeritud küsimustega, et oleks kindel arusaam kvaliteedist ning usaldusväärsest.

Kelle-mille usaldusväärsest käib jutt? Kliendi, ankeedi, uurimuse või millegi kolmanda-neljanda usaldusväärsest? Uurimus võib olla vabalt kättesaadav huvilistele, kuid kas on standardiseeritud küsimustega uurimust?

Kordamine: referaadi struktuuri näide

PEALKIRI

Autor(id): eesnimi + perekonnanimi

Kokkuvõte (annotatsioon, ülevaade)

Võtmesõnad

PÕHITEKST

(Viidatud) kirjandus

Autor(ite) tutvustus koos kontaktandmetega

Ingliskeelne kokkuvõte: autor(id) > kokkuvõtte tekst
> võtmesõnad (keywords)

Lisad

Kordamine: referaadi sisukomponendid

- Uurimisobjekt
- Probleem
- Uudsus
- Eesmärk
- Uurimisküsimused
- Materjal & meetodid
- Teoreetiline raamistik
- Analüüsi tulemused
- Diskussioon ja järeldused
- Kokkuvõte